

26. Буглай Н.М. Польща в реалізації євроінтеграційного курсу України : міжрегіональне співробітництво (1999–2008 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.02 / Н.М. Буглай. – К., 2009. – 20 с.
27. Колодяжна В. Правові аспекти українсько-польського транскордонного співробітництва / Вікторія Колодяжна // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 10. – С. 6–10.
28. Студенніков І. Транскордонне співробітництво та його роль в процесі європейської інтеграції України / Ігор Студенніков // Міжнародні зв'язки України : наукові пошуки і знахідки. – Вип. 15 : Міжвідомч. зб. наук. пр. / Відп. ред. С.В. Віднянський. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2006. – С. 309–322.
29. Сухенко В.В. Правове регулювання транскордонного співробітництва / В.В. Сухенко // Економіка та держава. – 2008. – № 12. – С. 102–105.
30. Філіповська О. Транскордонне співробітництво : Україна – Польща – Білорусь (інструменти фінансового забезпечення) / О. Філіповська // Регіональна економіка. – 2007. – № 1. – С. 43–55.
31. Буглай Н.М. Польща та Україна в Європейській політиці сусідства ЄС / Н.М. Буглай // Гілея : науковий вісник : Зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 42. – С. 110–118.

Черная Н.Н. ТРАНСГРАНИЧНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО УКРАИНЫ И ПОЛЬШИ В ОСВЕЩЕНИИ УКРАИНСКОЙ ИСТОРИОГРАФИИ

В статье проанализированы труды украинских ученых, посвященные проблеме трансграничного взаимодействия Украины и Польши. Выявлены подходы к оценке уровня и динамики сотрудничества. Выяснено видение роли сотрудничества между приграничными регионами двух государств для европейской интеграции Украины.

Ключевые слова: Украина, Польша, трансграничное сотрудничество, украинская историография.

Chorna N. TRANSBOUNDARY COOPERATION OF UKRAINE AND POLAND IN ELUCIDATION OF UKRAINIAN HISTORIOGRAPHY

The works of Ukrainian scientists, dedicated to the issue of the transboundary cooperation of Ukraine and Poland, have been analyzed in the article. The approaches to estimate the collaboration level and dynamics have been discovered. The vision of the role of cooperation between border-sharing regions of two states for European integration of Ukraine has been explicated.

Keywords: Ukraine, Poland, transboundary cooperation, Ukrainian historiography.

УДК 94(477:438)»2000/2012»:304.44

Ю.В. Пачос

**ДЖЕРЕЛА ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ
КУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИН (2000–2012 РОКИ)**

У статті проаналізовано джерельну базу вивчення українсько-польських культурних відносин у 2000–2012 рр. Здійснено поділ джерел на окремі групи (неопубліковані та опубліковані), надано їх коротку характеристику, а також встановлено достатність кількості джерел для дослідження стану культурного, освітнього та наукового співробітництва України та Польщі. Окремі джерела вводяться автором у науковий обіг вперше.

Ключові слова: джерела, Україна, Польща, співробітництво, культура, наука, освіта.

Україні та Польщі за більш як двадцять років партнерства та співпраці вдалося налагодити ефективні зв'язки у всіх сферах суспільного життя, в тому числі в культурі, науці, освіті. Культурна складова є тією сферою двосторонніх відносин, в межах якої Україна та Польща успішно ведуть постійний діалог, шукають шляхи примирення в питаннях спільної історії, формують нові образи українців та поляків, долаючи застарілі стереотипи, популяризують свої національні культури та їх спадщину. В такому контексті надзвичайно актуальними стають питання дослідження мистецьких, наукових, освітніх зв'язків України та Польщі протягом 2000–2012 рр.

Джерела дослідження українсько-польського співробітництва в сфері культури з початку ХХІ ст. не стали темою окремих наукових розвідок. Джерельна база співпраці України та Польщі в 1991–2004 рр. була проаналізована В. Гевко [1], яка зосередила свою увагу на аналізі нормативно-правової бази українсько-польських відносин.

Кожний історик для об'єктивного та неупередженого дослідження потребує достатньої джерельної бази. Авторка статті ставить за мету з'ясувати наявність достатньої кількості дже-

рел для дослідження стану культурного, освітнього та наукового співробітництва України та Польщі в окреслений період, а також виокремити наявні джерела у групи та охарактеризувати їх.

Джерела до вивчення українсько-польських культурних відносин 2000–2012 рр. для зручності їх аналізу поділяються на дві великі групи – неопубліковані та опубліковані.

Перераховані нижче неопубліковані джерела вперше вводяться автором до наукового обігу. Одним із найважливіших джерел є неопубліковані матеріали відділу наукового аналізу та узагальнення інформації (НАУІ) Інформаційного центру з питань культури та мистецтва Національної парламентської бібліотеки України Міністерства культури України. Зокрема, це матеріали диференційованого забезпечення процесу керівництва «Про культурне співробітництво України з зарубіжними країнами» [2]. Вони готуються співробітниками сектора диференційованого забезпечення процесів керівництва відділу НАУІ щомісяця у вигляді інформаційних довідок. Матеріали ДЗК складаються з метою надання інформаційних послуг керівним працівникам органів виконавчої влади, керівникам установ, організацій, закладів та підприємств культури, національних творчих спілок України, учених та фахівців галузі.

Інформація ДЗК «Про культурне співробітництво України з зарубіжними країнами» стосується основних питань співпраці України з іншими державами, зокрема Польщею, та поділена на тематичні блоки: офіційна інформація, зустрічі на офіційному рівні, співробітництво у рамках різних культурних заходів (днів культури, років культури), музика, фестивалі, кіно, театр, виставки, література. Тобто ці матеріали дозволяють досліднику простежити активність та інтенсивність взаємодії України та Польщі у перерахованих культурно-мистецьких галузях.

Для повного дослідження українсько-польської співпраці у культурній галузі в окреслений період необхідним є залучення поточних архівів профільних міністерств та установ. На жаль, ці архіви не містять повної бази документів, адже переважна більшість матеріалів за період з 2000 по 2012 р. зберігається у профільних відділах і використовується в поточній роботі офіційних установ; матеріали розпорошені та не систематизовані, що спричиняє труднощі під час їх аналітичної обробки. Так, в поточному архіві відділу міжнародного співробітництва та протоколу Міністерства культури України зберігаються лише матеріали за 2010–2012 рр., які мають несистематизований характер, але містять деякі цінні відомості з українсько-польської співпраці [3].

Ще одним важливим джерелом дослідження наукової співпраці України та Польщі є матеріали поточного архіву Президії Національної академії наук (НАН) України: звіти про діяльність НАН України [4] та інформаційно-аналітичні довідки про стан та перспективи розвитку українсько-польського науково-технічного співробітництва [5]. Ці документи містять фактичний матеріал, що стосується співпраці України та Польщі в сфері фундаментальних, природничих та гуманітарних наук. Це дає змогу зробити висновки про інтенсивність та обсяги контактів між українськими та польськими вченими, визначити основні напрямки співпраці та найбільш продуктивні наукові галузі двосторонньої взаємодії.

Відомості про співпрацю України та Польщі в сфері освіти та науки вдалося віднайти в Поточному архіві Міністерства освіти і науки України, але ці відомості мають звітний та інформаційний характер, що спричиняє певні труднощі в обробці цих даних.

Важливий матеріал, що стосується договірно-правового забезпечення культурних українсько-польських відносин, зберігається у фондах Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (ЦДАВО) та Галузевого архіву Міністерства закордонних справ (ГА МЗС). Зокрема, цінним джерелом є документи фонду «Державний комітет України у справах національностей та релігій (1991–2011)» [6], що зберігаються в ЦДАВО. У зазначеному фонді містяться різні інформаційні довідки та звіти, що стосуються питань забезпечення культурних та освітніх потреб польської національної меншини в Україні та української – в Польщі.

Серед опублікованих джерел важливе місце займають збірники міжнародних договорів, що містять угоди, протоколи та інші документи, укладені Україною та Польщею в 1990-х та 2000-х рр. та регламентують їхню культурну співпрацю. Зокрема, цінним джерелом є збірник документів «Міждержавні відносини України та Республіки Польща» [7], який вийшов у 2011 р. та був приурочений до 20-річчя встановлення дипломатичних відносин між Україною та Республікою Польща. Збірник містить основні міждержавні угоди, протоколи, меморандуми, декларації, спільні заяви, які стосуються різних сфер українсько-польської співпраці впродовж 1991–2009 рр.

Окрім того, цінні відомості з питань формування загальних та договірних засад українсько-польської співпраці в сфері культури, освіти, науки містять документи зі збірників «Україна на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1986–1990 рр.» [8] та деяких томів «Зібрання чинних міжнародних договорів України» [9]. Також безперечно цінним джерелом є найповніше офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України – «Офіційний вісник України».

Велику кількість інформації щодо українсько-польського співробітництва в сфері культури містять друковані періодичні видання України та Польщі: офіційні («Голос України», «Урядовий кур'єр», «Відомості Верховної Ради України», «Зовнішні справи», «Політика і культура»), газети та журнали національних меншин («Над Бугом і Нарвою», «Наше слово», «Рідна мова»), щоденні та щотижневі аналітичні видання («День», «Дзеркало тижня» та ін.).

Вимогою сучасного розширення джерельної бази історичних досліджень стало широке використання ресурсів всесвітньої мережі Інтернет. Зокрема, інформація з окресленої проблематики міститься на офіційних сайтах профільних міністерств і відомств України та Польщі. На їхніх сторінках публікуються різного роду документи та новини, що стосуються українсько-польської співпраці в сфері освіти, науки, культури. Так, наприклад, на офіційному сайті Міністерства національної освіти Польщі розміщені матеріали та протоколи про роботу Українсько-польської комісії експертів з питань удосконалення змісту шкільних підручників з історії та географії [10].

Отже, на сьогодні існує достатня кількість джерел для дослідження питань співпраці України та Польщі в галузі культури протягом 2000–2012 рр. Труднощі викликає лише робота з поточними архівами державних установ, матеріали яких розпорошені та не систематизовані. Та використання наведених у статті груп джерел дає змогу якнайповніше відобразити стан культурного, освітнього та наукового співробітництва України та Польщі в окреслений період.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гевко В. Українсько-польські відносини в контексті європейської інтеграції : історіографічний огляд і аналіз джерельної бази / В. Гевко // Україна – Європа – Світ : міжнародний збірник наукових праць / гол. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль, 2008. – Вип. 1. – С. 235–249.
2. Про культурне співробітництво України із зарубіжними країнами у грудні 2012 року : Інформ. довідка / М-во культури України, Держ. закл. «Нац. парлам. б-ка України», Інформ. центр з питань культури та мистец. ; матеріал підгот. Ю.Я. Шевердіна. – К., 2013. – 12 с. – (Диференційоване забезпечення керівництва ; 2013, вип. 1/3).
3. Поточний архів Міністерства культури України. – Матеріали до XXII засідання Консультаційного комітету Президентів України та Польщі. – К., 2012. – 26 с.
4. Поточний архів Президії НАН України. – Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2011 році. У 2-х частинах. – Ч. 2. – К., 2012. – 195 с.
5. Поточний архів Президії НАН України. – Інформаційно-аналітична довідка про стан та перспективи розвитку українсько-польського науково-технічного співробітництва. – К., 2012. – 6 с.
6. ЦДАВО. – Ф. 5252 Державний комітет України у справах національностей та релігій (1991–2011). – Оп. 5.
7. Міждержавні відносини України та Республіки Польща : збірник документів / Відп. ред. проф. П. Сардчук. – К., 2011. – 344 с.
8. Україна на міжнародній арені. Зб. документів і матеріалів 1986–1990 рр. – К. : Україна, 1992. – 552 с.
9. Зібрання чинних міжнародних договорів України. – К., 2006. – Т. 6. – Книга 1. – 880 с.
10. Strona Główna Kształcenie ogólne Komisje podręcznikowe Polsko-Ukraińska Komisja Ekspertów do spraw doskonalenia treści podręczników szkolnych historii i geografii.
11. Polsko-Ukraińska Komisja Ekspertów do spraw doskonalenia treści podręczników szkolnych historii i geografii [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства національної освіти Польщі. – Режим доступу : <http://www.men.gov.pl/index.php/2013-08-03-12-10-01/komisje-podrecznikowe>.

Пачос Ю.В. ИСТОЧНИКИ К ИЗУЧЕНИЮ УКРАИНСКО-ПОЛЬСКИХ КУЛЬТУРНЫХ ОТНОШЕНИЙ (2000–2012 ГОДЫ)

В статье проанализирована база источников изучения украинско-польских культурных отношений 2000–2012 гг.; источники классифицированы в отдельные группы (неопубликованные и опубликованные), предоставлена их краткая характеристика, а также установлена достаточность количества источников для исследования состояния культурного, образовательного и научного сотрудничества Украины и Польши. Отдельные источники вводятся автором в научный оборот впервые.

Ключевые слова: источники, Украина, Польша, сотрудничество, культура, наука, образование.

Pachos Yu.V. THE SOURCES FOR INVESTIGATION INTO UKRAINIAN-POLISH CULTURAL RELATIONS (2000–2012)

The research base of Ukrainian-Polish cultural relations in 2000–2012 is analyzed in the article. The division of sources into separate groups (unpublished and published) is done and the brief description of them is provided in the article. The author has found that the number of sources for the study of cultural, educational and scientific cooperation between Ukraine and Poland is sufficient. Certain sources are introduced by the author into scientific use for the first time.

Keywords: sources, Ukraine, Poland, cooperation, culture, science, education.